

Asia: VN/33734/2023

Valtion asuntorahaston lakkauttaminen ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksut

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue (jäljempänä ”hyvinvointialue”) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä valtion asuntorahaston lakkauttamisesta ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuista ja lausuu seuraavaa:

Valtion asuntorahasto perustettiin 1. tammikuuta 1990. Tarkoituksena oli tehostaa sosiaalisen asuntotuotannon rahoitusjärjestelmää. Aiempi talousarviovuoteen sidottu järjestelmä oli havaittu joustamattomaksi monivuotisten rakennushankkeiden rahoittamiseen. Asuntorahaston varoja käytetään valtion tukeman asuntotuotannon tukitoimenpiteisiin kuten korkotukien ja avustusten maksamiseen.

Rahasto on ollut pitkään keskeinen ja toimiva väline valtion asuntopolitiikan rahoittamisessa. Se on mahdollistanut pitkäjänteisen asuntopolitiikan ja tarjonnut keinon vastata taloussuhdanteiden vaihteluihin. Lakkauttamisen taustalla on se, että rahaston nykyinen tulonlähde, aravalainojen takaisinmaksut, ehtyy seuraavan kymmenen vuoden aikana, minkä jälkeen rahaston kassavarat eivät enää riitä kattamaan sen olemassa olevia sitoumuksia. Rahaston varallisuutta ovat lisäksi heikentäneet siirrot valtion talousarvioon, esimerkiksi vuonna 2024 tehty 502,7 miljoonan euron siirto.

Hyvinvointialue pitää välttämättömänä, että tulevana vuosina valtion talousarviossa osoitetaan riittävästi varoja kaikkien erityisryhmien asumisen tukemiseksi. Hyvinvointialue katsoo, että investointitaso erityisryhmien asumiseen ei ole riittävä ja ilman riittäviä investointeja vaarana on, ettei erityisryhmien asuntotuotanto kykene vastaamaan tulevaisuuden tai olemassa oleviin haasteisiin. Hyvinvointialueiden investointiohjelmat ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Erityisryhmien asumisen suunnittelu edellyttää siten hallituskaudet ylittävää ennakoivaa suunnittelua. Investointiavustusten sitominen vuosittaiseen budjettiin ja niiden vähentäminen voi vaarantaa erityisryhmien asumisen rakennemuutoksen, kuten lakisääteisen laitoshoidon purkamisen.

Valtion tukemien asuntojen vuokrat ovat matalampia kuin vapaarahoitteisten asuntojen vuokrat. Tämä on muutoksesta huolimatta tärkeää säilyttää, jotta varmistetaan jatkossakin vähävaraisten mahdollisuus yhdenvertaiseen asumiseen maksukykyisinä. Tarve korostuu etenkin

pääkaupunkiseudulla, jossa vuokrataso on korkea. Erityisesti ikäihmisten, vammaisten henkilöiden sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kyky huolehtia korkeista vuokratukustannuksista on rajoittunut ja ilman valtion tukea ei pystytä varmistamaan näille erityisryhmille kohtuuhintaista asumista. Näiden erityisryhmien asumisen uudisrakentaminen sekä peruskorjaukset tulisi varmistaa erityisryhmien asumiseen kohdennetuilla valtiontukirahoilla.

Muutosten johdosta huoli ikääntyneiden asiakkaiden palvelutarpeen kasvusta johtuvaan palvelutarpeeseen vastaamisesta riittävän kohtuuhintaisen uudisrakentamisen avulla on suuri. Suunnitellun asuntorahaston lakkauttamiseen liittyvien muutosten mahdolliset negatiiviset vaikutukset kohdistuvat jo valmiiksi haavoittuvaisessa asemassa oleviin eli esimerkiksi pienituloisiin ikäihmisiin. On suuri riski, että muutos tulisi vähentämään valtion tukemien erityisryhmien kohteiden rakentamista. Jo nykyisellään on sopivan hintatason asumisen järjestäminen gerontologisen sosiaalityön erityisen hauraassa asemassa olevien asiakkaiden osalta erityisen haastavaa ja nyt suunnitteilla oleva muutos vaikeuttaisi tilannetta entisestään.

Ehdottoman tärkeää on, että takausmaksuja ei peritä erityisryhmille tarkoitetuissa hankkeissa, jotta asumisen järjestäminen kohtuuvuokratasolla on tulevaisuudessa mahdollista. Erityisryhmien asumisyksiköiden uudisrakentaminen ja peruskorjaaminen edellyttää lainanottovaltuutta ja investointiavustuksen puuttuminen lisää tarvetta lainanottovaltuuteen, joka jo nykyisellään on haastava varmistaa.

Hyvinvointialueille tulee turvata taloudelliset edellytykset järjestää sosiaalihuoltolain ja muun sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön mukaisia ympärivuorokautisia asumispalveluja. On varmistettava, että kohtuuhintainen asumistuotanto on mahdollista ja että hyvinvointialueet pystyvät tuottamaan asumisyksiköissä hoivapalveluja omana tuotantona vaaditulla tavalla. Rahaston lakkautuksen vaikutuksia ja vaihtoehtojen selvittämistä pitäisi selvittää ja arvioida kokonaisuuden kannalta tarkemmin. Hyvinvointialueille aiheutuvien kustannusten lisääntyminen tulee samalla heikentämään hyvinvointialueiden mahdollisuutta toteuttaa lakisääteiset palvelut.

Veijalainen Mirva

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue - Minna Lahnalampi-Lahtinen, vs.
hyvinvointialuejohtaja